

Comara

Tinerimei Române

ABONAMENT ANUAL:

Pe un an.....Lei 180—
Pe un jumătate an.....Lei 100.—
Autorități și instituțiuni.....Lei 500—
In streinătate dublu.

**ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC
LA ADMINISTRAȚIA ZIARULUI
CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 36**

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Cluj, Strada Regina Maria Nr. 36. — Telefon: 7-69

Criza partidului liberal

Ionel Brătianu a dispărut din viață tocmai în pragul marelui victoria național-țărăniște, astfel că soarta țării a fost ferită de rușinea unei înfrângeri și de umilința unei capitulări necondiționate în fața „avocatului” dela Blaj.

Ultimul dictator, cu atitudini și obiceiuri orientale, s'a încrezut atât de mult în puterile sale, în talentul său politic, a înregistrat atâtea succese politice — nu importă prin ce mijloace — încât era imposibil să nu desconsidere orice altă mișcare adversă, orice altă forță politică, era abnormal să nu fi trecut nemuritor și rece pe lângă și peste acela, care era chemat să-i turbure somnul și să-i încrucișeze planurile.

Iuliu Maniu și-a exprimat dublul său regret cu ocazia parentării morții dela Florica: (dispariția unui mare bărbat de stat și trecerea la cele eterne a unui adversar, a singurului său adversar politic serios, în preajma luptei decisive).

Noi putem înțelege acest ultim regret al dlui Maniu, care zi de zi, an de an, timp de un deceniu a lucrat la înfrângerea puternicului său adversar, și când cercurile de asediu erau atât de strânse, încât dușmanul nu mai putea acționa, nu mai putea respira, acesta dispărea pe neașteptate, lăsând comandamentul unui frate dărz, dar ursuz și absolut apolitic. „Cu slăbănogul acesta terminăm în foarte scurt timp, mai repede decât s'ar crede” spunea deseori dl Iuliu Maniu. Lupta, se vede, nu-l mai pasiona, deoarece era redusă la jocul pisicii cu șoricelul captiv. Vintilă înregistra automat ce dl Maniu vroia, sau mai precis, cădea în toate cursele întinse, reacționând docil, spre mirarea tuturor, la manevrele de derutare ale șefului național-țărăniștilor, par'că ar fi fost vorba de o înțelegere, de un fel de joc de războiu.

Partidul liberal pierduse cu totul inițiativa. În fața ofensivei impetuoză a național-țărăniștilor, nu le-a rămas altceva, decât apărarea dărză și inevitabilă capitulare. La contra ofensivă nu s'a gândit nimeni în partidul liberal — prea era putred acest organism.

A venit marea zi a biruinței și cu ea crepusculul partidului liberal. Victoria lui Iuliu Maniu, cu toate schimbările în comandamentul liberal, e mare, e grandioasă. Când ne gândim că acest bărbat de stat providențial a pornit la luptă cu partidul său oțelit în frământările politice ale trecutului, dar lipsit de mijloace financiare, de resurse materiale absolut indispensabile activității politice, mai ales în vechiul Regat, având în fața sa toată puzderia partidelor istorice, adversitatea camarilei, oligarchia fi-

nanciară a liberaților și dușmănia presei, abia atunci ne putem da seama de munca uriașă depusă de Iuliu Maniu în organizarea victoriei. În acest mediu necunoscut și ostil strategul Iuliu Maniu a trebuit să opereze cu multă precauțiune și abilitate, să avanseze foarte încet, să cucerească pas cu pas pozițiile adverse. A trebuit să se dea o luptă crâncenă, o bătălie fără precedent în analele vieții politice a României pentru smulgerea victoriei. Și a reușit.

Iuliu Maniu a raliat în jurul său toate forțele vii ale națiunii, a lichidat partidele istorice — afară de cel liberal, — a unit într'un singur și puternic instrument politic mișcările democratice postbelice, a organizat masele, s'a impus conducător necontestat al acestora — și a învins prin lupta bărbătească, luând puterea singur, fără condițiuni.

Miopia liberalilor, agravată prin furia eșecului suferit, a ușurat sarcina dlui Maniu să înfăptuiască cu'n ceas mai de vreme restaurarea monarhiei prin aducerea legitimului moștenitor de tron. Felul magistral cum prințul Carol a fost adus în țară și proclamat rege, a biciuit furia vintilească până la paroxism, care s'a manifestat în nerecunoașterea actului dela 9 Iunie a. c. Aceasta a fost, desigur, cea mai gravă greșeală a partidului liberal, din orice punct de vedere s'ar analiza.

Prin hotărârea luată s'au izolat ei singuri de Tron, s'au scos singuri din circulația politică, ceea ce fatal trebuia să ducă la sciziune, defecturi și la izolarea actualului șef, Vintilă Brătianu.

E greu de preconizat ce roluri joacă în actuala situațiune amadorii partidului, dl Duca, Argetoianu și ceilalți aleși dintre aleși. Solidarizarea lui Iani Dukas cu V. Brătianu este mai mult decât suspectă. Căci șefia lui Duca era asigurată și susținută de toți fruntașii liberali. Atunci? A vrut poate să ajungă cu'n ceas mai de vreme stăpânul partidului, compromițând pe Vintilă? Poate, dar e greu de crezut, pentru că prin declarațiile celebre s'a angajat mai grav decât șeful în politica acestuia de: nu recunoaștem. Duca a devenit astfel misterios. Argetoianu nu prea contează în partidul liberal, unde este considerat om abil dar ca un intrus și tolerat. Și drumurile lui sunt confuze. Pe de o parte aprobă pe Vintilă, iar pe de alta cere audiențe secrete și nu suflă nici un cuvânt asupra intențiilor sale.

După cât se poate judeca azi situația, este cert că acțiunea lui Gh. Brătianu ar fi singura salvare pentru istoricul partid, dacă ar reuși. Se pare însă că, deși a primit până în prezent numeroase adeviziuni și pre-

țioase indemnuri, grosul carnivorilor a rămas în tabăra Vintilistă. E greu de părăsit prada adunată în mod samavolnic decenii de-a rândul, se cere prea mult bieților oameni ca să părăsească meseria și grătarul partidului. Deși 99 la sută sunt sufletește cu Gh. Brătianu și dacă nu pentru persoana, în orice caz pentru fondul acțiunii lui.

Noi nu putem crede în reușita deplină a lui Gh. Brătianu. Real judecând, trebuie să ne dăm seama că lupta politică reclamă „oxigen”, cere jertfe materiale, pe cari noii veniți despicați din corpul de origine nu vor putea să le aducă. Și pe această temă va eșua georgismul. Mai există o posibilitate de discutat. Nu-i exclus ca G. Brătianu să fie înțeles cu Duca. De ce să nu ne asigurăm și posibilitatea unei reconcilierii cu regele în cazul extrem, își zice dl Duca. Așa se poate explica și politica de *espectativă*. Până când va dispune V. Brătianu de instituțiile economice ale partidului și ale finanței liberale, până atunci nu vedem posibilitatea unei reușite a lui George.

În orice caz istoricul partid trece printr'o gravă criză și se zvârcolește într'o tragedie impresionantă. Incolțit de adversari și sfâșiat în interior de cei nemulțumiți cu atitudinea dukisto-vintilistă și de cei rebeli contra spiritului sectar, partidul liberal sau își schimbă programul și ideologia, metodele și mentalitatea, sau merge spre lichidare.

O singură posibilitate de a eși din impasul actual: Declararea fidelității față de Tron și Rege, mea culpa în fața întregii țări.

Și acest colac de salvare li se va arunca cu prilejul încoronării M. S. Regele Carol II.

I. GRUIA

Îmbunătățirea serviciului P. T. T.

Este în deobște cunoscut și reprobabil halul în care a fost redus serviciul nostru P. T. T. și îndeosebi serviciul telefonic. Gospodăria ruinătoare a dlui Vintilă Brătianu, Tankred et Co. cari au târât economia țării spre panta cea mai periculoasă, a unei ruinari sigure, nicăiri, poate, nu și-a aflat o exteriorizare mai înspăimântătoare ca și tocmai la serviciul nostru telefonic.

Țara lipsită de bani, ce putea să facă guvernul dlui Maniu spre a reface rețeaua noastră telefonică și telegrafică. Singura posibilitate salvatoare era concesionarea lor unui grup financiar serios.

D. ministru V. Madgearu.

Executarea acestui plan, la care s'a lucrat mult și cu suflet, a fost terminat săptămâna trecută, când concesiunea a fost acordată unui grup mare financiar, grupului Morgan.

Dl Ministru al Industriei și Comerțului dl V. Madgearu după ce a terminat cu totul lucrările necesare, a supus spre aprobarea Consiliului de miniștri aceasta concesionare. Consiliul a aprobat.

Guvernul Maniu, care a plecat la drumul greu al guvernării cu un

(Continuare pe pag. II-a)

Din activitatea M. Sale Regelui Carol II.

M. S. Regele Carol II de Care ne-am legat cele mai mari speranțe, în ce privește ameliorarea situației generale a țării și îndulcirea sorții neamului nostru, intrând în funcțiunea prerogativelor Sale regale, a început a desvolta o muncă uriașă. M. S. lucră pe zi cu diversii Săi sfințici, câte 15 ore, interesându-se până și de detaliile cele mai mici ale trebuirilor obștești. Spre a putea primi un tablou perfect al situației generale, M. S. Regele, a introdus o inovație de mare valoare în tradiția vieții de Stat. De acum înainte Suveranul va prezida în fiecare săptămână un Consiliu de Miniștri, ținut la Palatul regal. Majestatea Sa, și

prin aceasta dovedește că speranțele noastre nu că nu vor fi realizate, ci întrecute cu mult.

Curtea M. Saie ne-a vestit o mare bucurie, săptămâna trecută. Regele va vizita orașele mai mari ale Țării Sale. Țara așteaptă cu o nespusă bucurie să-și vadă noul Suveran, și să-I aducă dovezi despre cea mai simțită bucurie pentru reînțorcerea Sa în țară, să-L convingă despre adâncul devotament și supunere ce-I poartă fiii țării Sale, fără deosebire de bogat, sărac, fără deosebire de neam și lege.

Cum se explică deficitul Operei din Cluj

O temă, care ne frământă de mult, și de care nu ne-am ocupat până azi, pentru ca prin critica noastră obiectivă să nu îndepărtăm și puținul public, care a mai adus jertfa participării la spectacolele operei

La începutul stagiunii din urmă am observat numai decât, că nimic ori poate prea puțin s'a schimbat față de celalalt an, și asta ne-a fost suficient să bănuim atunci, ceea ce putem verifica acum cu șocoteli gata, că Opera din Cluj, va funcționa în stagiunea această slab de tot. Și constatăm cu regret simțit, că am avut dreptate.

Acum când într'o serie de articole, vom încerca a explica deficitul — materiale și morale — ale Operei din Cluj, pentru ca pe viitor să fie eliminate cauzele, ținem să declarăm că dacă vom fi asprii în judecată să nu fim condamnați căci nici o rancună, nici un sentiment străin de dragostea noastră pentru artă, nu ne îndeamnă să scriem altfel, decât așa cum ne-am format păreri frecventând asidu spectacolele.

Seria explicării deficitelor, credem că o putem începe cu personalul superior.

Dl Director general, Constantin Pavel. Nimic rău de spus. Suflet artistic, cu un gust artistic rafinat, peste care însă autoritățile superioare au trecut nu odată cu o condamnabilă ușurătate. Încercând a-i face într'o singură propoziție bilanțul meritelor și vinovățiilor sale, credem a nu greși afirmând că poate îi trebuia un sfetnic mai bun, în ce privește chestiunile de economie și în chestiuni de ordin pur comercial. Dsa dominat de un puternic simț artistic, e logic să nu aibe aceeași erudiție și în cele de ordin material. I-l vedem bucuros multă vreme în fruntea supremei instituții artistice din Ardeal.

Consiliul de Administrație al Operei. Cuprinde elemente valoroase, incontestabil. Sunt multe persoane care s'au distins pe multe terenuri de activitate, și s'au afirmat ca elemente foarte prețioase în viața publică. Nu e vina lor că au fost „implicați” în conducerea Operei. Un consiliu de administrație, altul decât actualul, bineînțeles că ar putea aduce mari posibilități de dezvoltare primei scene din Ardeal. Câtă vreme însă va putea intra în Consiliu până și președintele de onoare al birjafilor din Cluj nu-i mirare că lucrurile nu merg tocmai străună. Cu aceasta con-

(Continuare din pagina 1-a.)

Îmbunătățirea serviciului P. T. T.

plan economic vast, pe urma căruia țara urma să fie înzestrată și cu cele mai necesare instalațiuni tehnice, iată că se ține de program.

Încălziți de cele mai bune speranțe pentru îmbunătățirea atât de necesară la serviciului nostru telefonic și telegrafic, felicităm guvernul, care a depus atâta pricepere și muncă spre a da țării o avere mare, fără a simți această greutate, cari se reclamă în asemenea opere mari.

statare n'am dori însă să jignim cătuși de puțin pe acei membri ai Consiliului, cari într'adevăr sfîntesc locul pe care-l ocupă.

Publicul mare, n'are posibilitate să aibe muncă aparte a fiecărui membru din Consiliul de Administrație al Operei, cum însă stagiunea actuală închisă n'a mulțumit nici pe departe gustul artistic al publicului, e logic să transpănem un procent de vinovăție și pe seama acelei unități superioare de conducere, care a prezidat stagiunea trecută.

Reîntorcându-ne la personalul superior, am constatat că el este prea numeros și plătit prea luxos. Din informațiile ce deținem găsim de pildă că la București unde sunt spectacole în fiecare seară și de multe ori și două la zi, Opera de acolo are un singur regisor, și un singur director de scenă la Cluj în schimb deși n'avem pe săptămână, decât trei-patru spectacole, avem 2 regisori și 2 directori de scenă, dintre cari unul, după cât știm, deși e plătit cu un salariu lunar de peste 20.000 Lei, n'a montat nici o singură scenă într'un an.

Intenția noastră e ca să ne ocupăm cu Opera din Cluj pe larg și acum în vară, când stagiunea fiind închisă se pot face toate îndreptările necesare, care ar rezulta din afirmațiile noastre, care deși strict controlate s'ar putea să cuprindă ici-colo în detaliu mici greșeli. Spre a da cetitorilor noștri și celor cari poartă pe suflet grija Operei din Cluj un tablou perfect al situației ei, și spre a-i asigura un viitor bun, vom apela și la cei în cauză, cerându-le părerea, dar numai după ce noi am spus sincer totul ce am crezut că avem datoria să o spunem. Vom reveni.

Bogdan-Duică în fața parchetului

Aflăm cu o mare mulțumire sufletească, că în fine bătrânul ponegriitor al marilor bărbați ai neamului românesc și-a dat de om. Era un scandal nemai-pomenit pornirea infectă cu care moșul împieta memoria tuturor figurilor mărețe ale istoriei ardelen.

N'am găsit un singur om care cetind pornografia „istorică” a preaimbrătrănitului transgug al tuturor partidelor, oprit acum pentru un timp la liberali și fixat mai nou, în atitudinea nebunească dictată de Vintilă-Dukas-Tankred et Co., să-i citească proză fără a nu-i dori autorului, niște minunții nu prea în uz a se scrie pe hârtie. N'am găsit un singur român, care să nu se scandalizeze de faptul că există o așa zisă gazetă care în România liberă să publice liberă și nestânjenită cele mai insultătoare minciuni „istorice” la adresa aceluia, cari în viață, au fost stâlpii neamului, după moartea lor au devenit icoane scumpe pe altarul neamului, la care până acum toată românimea s'a închinat cu smerenie, de care e singur preaimbrătrănitul catâr politic a avut curajul a se atinge.

Dar d-l general Vlad, nepot al marului Gheorghe Barițiu, sesizându-se de impietatea făcută cu rea voință a memoriei celui ce a fost Gheorghe Barițiu, l-a împrescat pe d-l Bogdan-Duică. Așteptăm cu nerăbdare sentința menită a servi drept memento pentru toți

Șeful și Plismultorii

Dacă național-țărăniștii vor să se mențină la cârmă și dacă vor să guverneze efectiv nu le rămâne decât să urmeze și să asculte de dl Iuliu Maniu. Altă cale nu există. Alt șef, nu au. Orice dibuiri, în afară de această mică lege, îi duce la prăbușire. Și mai e un adevăr: printr'o eventuală ruptură de regăteni Iuliu Maniu nu pierde nici din prestigiu, nici din importanță, nici din popularitate. Iuliu Maniu s'a afirmat, fără îndoială, ca omul politic cel mai de frunte, după Ion și Ionel Brătianu și după Alexandru Marghiloman. Efigia lui va fi bătută în istorie, pe fondul primelor vremuri, de după război.

S'a spus despre Iuliu Maniu, cu surâsul care nuanțează o astfel de apreciere, că nu ar fi decât un modest avocat de provincie. Dar oamenii și împrejurările l-au ridicat pe culmi abrupte, într'o prea aprigă zonă pentru respirația, pentru privirea și cumpănul unui avocat de provincie. Cașicum ascensiunile acesteia, când omul nu este proiectat acolo din ghinturile unui privilegiu de familie și de clasă, ar fi pur întâmplătoare. Cașicum n'ar fi dovedit, Maniu, într'o aspră viață de luptă, că știe să stăpânească, să aleagă, să aștepte, să realizeze. Căci a trecut, în viața lui de conducător, prin cele mai grele examene. Și nu ne gândim decât la luptele lui din regat. A răpus o oligarhie veche de optzeci de ani, cu prețul unor încordări și eforturi infinite. Ades, când calculul său părea prea complicat, era tocmai atunci, mai simplu. Ades, când părea mai nehotărât, tocmai atunci voința lui se concentrase în tainitele conștiinței și ale instinctelor, pentru a se destinde mai târziu, irezistibil, ca un arc. Dealungul serpentinelor și zigzagurilor aparente ale politicii sale, se distinge, întotdeauna, linia conducătoare spre steaua dură a scopului. Steaua care a scuzat, deunăzi, mijloacele.

Forța lui Iuliu Maniu e această stea care umple viața lui interioară. Viața în care nu inițiază pe nimeni și a cărei intrare e interzisă, ca pragul unui templu hermetic și pur. Se știe, dl Maniu, nu are confidenți. E propriul său duhovnic. Micul avocat de provincie e un spirit eclesiast. Dar și Robespierre a fost un mic avocat de provincie și un preot al

ființei Supreme. Și totul pare inexplicabil la Iuliu Maniu, dacă nu seama de educația lui religioasă. Totul se lămurește cu această cheie simplă. Cine însă o poate mână Constantin Stere, în descrierile și argumentațiile lui impresionante, ni arată pe Maniu, la Blaj, evoluând o dibăcie și încântare, în mijlocul unei lumi de clerici, complicați, formaliste, obsequioase, în mijlocul unui război crâncen de reverențe și cari se disimulează voinți și ambiții îndărjite. Și exclamă: iată omul! într'adevăr, o judecată sumară. Omul care nu crede în nimic dincolo de rațiunea lui suverană, de logica lui rigidă, judecând pe omul care crede, pe omul care își puizează lumina din Hristos, pe omul care se confruntă în fiecare seară cu eternitatea. Stere a văzut numai revelația. Căci ochilor lui îi scapă rugăciunea. Iuliu Maniu se realizează prin credință și rugăciune. De aceea conștiința superiorității hotărârilor lui, asupra hotărârilor celorlalți. De aci tenacitatea lui irefragabilă, răbdarea lui care uzează, sentința lui care sacrifică. Luați seama: actele politice, mari și mici, ale lui Iuliu Maniu, sunt todeodată și judecări. E mereu în funcție de ideal și de dreptate. E în mijlocul unei lumi mărunte de desertăciune și de patimă de rând: faimă, bani și plăcere. Pentru Iuliu Maniu, care în 1918 a fost șef de Stat, cu aceeași modestie și simplitate cu care e azi prim-ministru, nu există desertăciunea.

Când, deunăzi, Iuliu Maniu refuza să-și calce jurământul către regele Mihai, și-și interzicea satisfacția și trufia de a proclama un rege, galeria politică striga: jesuitism! a-bilitate inutilă! nărav procedurier de avocat și politician calculat. Și adevărul era atât de aproape: pur și simplu, Iuliu Maniu, nu putea să-și calce jurământul. La noi e într'adevăr, greu de priceput. Lumea își proiectează în toate și în toți, chipul și asemănarea.

Din rânduri apropiate i se pregătește, dlui Maniu, un dur asediu. Credem în victoria celui ce ținteste mereu, mai departe, dincolo de sine și de interesele sale. E poate cel mai sigur mijloc de a fi egoist și de a birui, acesta. Dar și cel mai nobil. („Curentul“).

ION VINEA.

Prefectura județului Turda
Serviciul Administrativ

No. Eș. 1885 A

Concurs

În conformitate cu art. 78 din regulamentul legii pentru Statutul funcționarilor publici se publică concurs pentru ocuparea postului de inginer, ordinar cl. II serviciul tehnic al județului Turda, n. tribuit cu salariu de 13.850 lei luna 4000 lei cheltueli de deplasare, plus indemnizația de chirie și ajutor familiar.

Doritorii de a ocupa acest post, vor înainta Prefecturii Turda până la 15 Iulie 1930 cerere în scris, la care vor alătu următoarele acte:

- Extras de naștere.
- Certificat de naționalitate.
- Certificat de moralitate.
- Certificat medical.
- Dovadă de satisfacerea legii n. crutării.
- Declarație de limbile ce cunoaște.
- Diploma de inginer.

Postulanții cari ocupă vre-o funcțiune publică, vor indica aceasta și vor înainta cererea prin autoritatea, la care funcționează cu referințe din partea acelei autorități.

Turda, la 19 Iunie 1930.

Prefect: Miclea.

1787 Șeful serv. adm.: A. Bodvca

acea, cari ar încerca să insulte națiunea română prin jicnirea acelor mari antecesorii, fără de cari d-l Bogdan-Duică și alți mulți nu erau nici azi mai mult ca niște simpli grăjdari la vre-un nemeș unguresc.

Bătrânul îi pornit rău. Pe semne vrea să extirpeze nația română în întregime. Neglijat și neobservat de cei vii, se războește cu cei morți. Iar dintre cei vii numai cu masse uriașe. Din Europa până acum numai cu românii în războiu deschis. Nu aprobă evenimentul dela 8 Iunie. E logic ce face, căci noi de mult am spus că domnul Bogdan-Duică, nu-i niciodată ca lumea. Pentru Dsa aceasta e logic. Dar gesturile bătrânului nu le judecă tot așa de indulgent și legile țării, pe care călcându-le este adus numaidecât la realitate.

La întrunirea din Tg.-Mureș a partidului Dukas-Tancred-Banca Românească, unde d-l Bogdan-Duică e înscris, a vorbit în așa fel încât după cât rezultă din ziare a comis lăse-majestate. Afirmative a fost citat în fața parchetului!

Frumoasă purtare dela un bătrân, care în plus mai e și profesor universitar după cât ni se spune.

Era vremea ca d-l Bogdan-Duică să facă cunoștință cu parchetele.

Scrisori din Roma

Deși mâna propagandei maghiare intră tot mai adânc în traista poporului italian, glasul sângelui rămâne tot glasul sângelui. Bucuria imensă a poporului român, cu ocazia reîntoarcerii Prințului pribeag, aici a avut același răsunet ca și în România. Toată presa italiană a fost stăpânită de o obiectivitate majestoasă, de o însuflețire și cum-păt, demn de gelozia cu care și tratează Ducele cele aproape 80 cotidiene mari, cari apar pe cuprinsul regatului lui Vittorio Emanuele III. Presa italiană, și prin glasul ei poporul italian, care o susține, a dat dovadă că e legat adânc cu sentimentele de frățietate de națiunea soră dela gurile Dunării. Entuziasmul cu care a primit poporul italian proclamarea Prințului Carol de Rege al Românilor, a fost și va rămânea un puternic și convingător capitol la activul bilanțului de frățietate italo-română.

Ducele e un mare pasionat al paradoxului. Administrează celea mai tari lecțiuni poporului său de multe ori când îi e mai drag, și-l desmeardă când poate ar fi și ocaziuni mai binevinite. E o calitate a geniului său. Numai astfel se pot explica anumite chestiuni, eminentamente paradoxale, rezultând din voința Ducelui. Se întâmplă însă că și întâmplarea face să se petreacă în sânul confrăților săi câte un paradox, ceea ce necalculat în prealabil, dar... În vreme ce patruzeci de milioane de italieni se bucurau sincer, de bucuria fraților lor, a românilor, că în fine sentimentul lor dinastic a aflat Omul dorit, în același timp un grup de aproape 40 tineri italieni, plecau la Unguria spre a participa la concursurile „sportive” (sui generis) ale societății „sportive” Levante. Întâmplarea e mai mult un fapt divers, un caz neînsemnat, dar mi-e teamă, că e și simbolic.

Și în Italia s'a reîntors un rege. E Beniamino Gigli, rege al cântului. Marele tenor, desmierdatul tuturor națiunilor, care prin arta-i de o nediscutată valoare strânge prin streinătate cele mai uriașe și neperitoare admirații pentru poporul italian, s'a reîntors în Italia, chemat să participe la o serată de binefacere. Va juca pe scena *Operai Regale* din Roma, în piesa „Marta” de Flotow. E un mare eveniment artistic acesta. Amintirea lui va rămânea adânc gravată în sufletele și memoria acelor cari vor participa. Aceasta din două motive: a) pentru că vor savura arta adevărată a compatriotului lor desmierdat și b) pentru că în semn de înaltă admirație, costul biletelor au fost urcate la nivelul select al artistului, rivalizând în mod demn cu nediscutabilul artist. Un ziar ocupându-se de reprezentația cu Gigli ajungând la pasajul costului biletelor, face introducerea de mai jos, pe care o reproduc în întregime, deoarece mie mi-a plăcut extrem de mult: „Per comodità (!) dei lettori, diamo i prezzi”: dar o spun mai departe pe românește: un loc la rândul cel și cel din urmă, etaj 6—7 (sau așa ceva) marginea extremă a „potcoavei” dela Operă de unde nu poți vedea nici contrabasul din orchestră (de scenă nici vorba nu poate fi) nu costă, decât 250 Lei! În schimb o lojă de rangul întâiu, pentru cinci persoane la spectacolul cu Gigli nu costă decât 11.000 Lei. Asta da! Adevărată „comoditate” cum o spune confratele italian: „Giornale d'Italia” — pare-mi-se.

Drumurile și șoselele din Italia, nici că ar putea fi mai bune. „Das Werk lobt den Meister”. Zice un proverb francez. Dar Regimul (fascist) poate fi într'adevăr mândru de această uriașă creatură, care sunt șoselele lor. Dar faptul că sunt bune și practicabile numai bucluc le face italienilor, căci fiind bune circulația e așa de mare pe ele și în orașe, încât trebuie să reglementeze strict traficul. În țările unde nu sunt șosele, acolo nu se prăpădesc banii și vremea cu conferințe de unificare a circulației și alte bazaconii ca și aici. La drept vorbind e și o teroare să nu-l lași pe om să circule el cum

vrea și pe unde vrea, căci doar de aia a făcut Dumnezeu pământul rotund și în formă de glob să tot umbli cât vrei și să nu-i dai de capăt niciodată. Ce mai norme de unificare a circulației. La ce? La noi acasă — după cât știu — circulația se face pe unde poți, și mai ales dacă ai pe ce circula. Regim fascist? Regim greoi, cu legi regulate... șosele bune și alte inconveniente.

R. M. S. Unii zic că sunt inițialele instituției, care ne aprovizionează cu țigări etc., numită Regia Monopolului Statului, alții în schimb spun — și poate aceștia au mai multă dreptate — că R. M. S. înseamnă calitatea țigărilor noastre: R. M. S. = Rele—Mucedone—Scumpe. Vor fi!, dar de s'ar găsi cel puțin în cantități suficiente și la îndemână totdeauna. În acest caz însă nu ar fi monopol, căci doar tratatele de economie politică ce spun despre această formă monstruoasă de a produce și vinde o marfă, zisă: monopol. Ele spun unisono: monopolul e cea mai risipitoare formă de producție, cea mai inertă, și cea mai... în fine ce vrei, mai rău. Bineînțeles, că cine poate să stea sub stresină, când plouă, trebuie să meargă el sub stresină, căci aceasta nu vine la el. Dacă monopolul e rău, nu el se poate îndrepta dela sine, ci aceia pe cari îi deserveste. Monopolul e inert, nu se mișcă nu se îmbie etc... Dar iată că italienii, unde monopolul încă a dat dovezi că-i renitent, au găsit ac și pentru cojocul lui. Nu vrea să se îmbie, îl îmbie ei. Bagă produsele monopolului în automobile, ca zi și noapte, și orișicine să-l poată avea când îl dorește. Bani să ai! În acest scop automatele fac un serviciu imens Regiei italiene, cine vrea să aibe dovezi n'are decât să-și cumpere țigări din automatele de țigări, ale Statului, instalate în cele unsprezece orașe mai mari din Italia. Se va convinge ușor că monopolul italian a contrazis chiar definiția, monopolului dar e viu și practică.

Italia se află în pragul unui războiu crunt, un războiu nemilos. E vorba de a trânti la pământ un dușman periculos al poporului italian și îndeosebi al celui așezat la orașe și orașele. E vorba despre războiul crunt contra... zgomotului orașelor. Juriști, medici de nervi, ingineri, polițiști, o lume întreagă s'a înrolat în armata voluntară a al acestui războiu de al cărui final se leagă interese foarte grave. Milioanele de italieni ai orașelor robi pe viață ai zgomotului, perpetuu de zi și noapte cer reducerea... rigorilor regimului nemilos al zgomotului, ce de sigur că le scurtează zilele și poate anii.

Moarte zgomotului! e deviza zilei în cele mai multe orașe ale Italiei. Și mă gândesc acasă la noi, cine are vreme și de așa ceva?... Trăiască libertatea!?!

Au trecut mai bine de 20 ani decât s'a petrecut în Italia procesul, faimos, zis *Cuocolo*. Acesta a fost ucis, cu vre-o 30—40 împunsături de cuțite, la fel soția lui.

Cazul s'a petrecut la *Torre del Greco* lângă Napoli. Între vinovați — autori și complici — lumea a găsit oameni din societatea bună, până și un preot. Procesul acesta la timpul său a răsculat interesul întregului glob pământesc, figurând la ordinea zilei mai bine de un an. Condamnații rămași în viață, acum au cerut revizuirea procesului, care începe a turbura apele zeiței „Justiția”. S'a petrecut prea mult misticism în legătură cu acest faimos proces. Anchetatorii — și aici e tragedia — toți au avut soarta cea mai tristă, cei mai mulți și-au pus înșiși capăt zilelor. Substitutul de procuror general, de pe vremuri susținea că totul e o înscenare fiind un simplu omor, în care un oareșic *Abatemaggio* a amestecat o mulțime de oameni nevinovați, totuși s'au împărțit între vinovați 400 ani „ergastolo” (închisoare grea). Doi din

Paradisul bolșevic

de I. Martalogu.

III.

Urmarea a fost, că pierderile au devenit fantastice. Mașinile vechi și mai ales cele moderne nu puteau corespunde scopului urmărit, întrucât lipsea inteligența îndrumătoare și pricepută, forța creatoare a conducătorilor încercați, lipseau muncitorii calificați și disciplinați, educați științific, lipsea și lipsește sufletul și entuziasmul făcător de minuni.

Cu toate acestea, conducătorii bolșevici au proclamat ziua de 7 ore de lucru, ca nu peste mult să bată în retragere — un nou fiasco dureros pentru regimul comunist — deoarece sistemul n'a dat roadele așteptate, ideologia și realitatea mergând în sensuri opuse. Azi se lucrează forțat, cu desconsiderarea legilor pentru protecția muncii, azi săptămâna de cinci zile s'a înlocuit cu cea de 10 zile și muncitorul primește numai după câte 9 zile una zi de concediu. În regiunea *Kertsch se lucrează, în uzinele metalurgice, 11 ore pe zi*. Sunt uzine, unde muncitorii au fost forțați să renunțe și la ziua de repaos. Organul tineretului comunist scria mai deunăzi, că în uzinele de fier Stalin din Leningrad, muncitorii au lucrat *trei zile în ore suplimentare fără nici o retribuție, deși n'au dormit mai mult de 2 ore pe zi. Doi tovarăși au muncit încontinuu 72 ore, cu o pauză de 2 ore după 24 ore de lucru. Brigada lui Trifonov a lucrat fără întrerupere 34 de ore.*

Muncitorii sunt mizerabil tratați și plătiți, condițiunile de traiu sunt insuportabile, lipsesc locuințele și amenajamentele necesare unei concentrații neobișnuite de oameni în regiunile explorate și puse de curând în exploatare.

Ziarul comunist „La Industrializarea” descrie în culori negre mizeria clasei muncitorești, lipsită de alimente suficiente pentru reconfortarea fizică după surmenajul nebun la care sunt supuși în urma planului de industrializare eșalonat pe 5 ani. În regiunea Donez și Ural populația se refugiază în plină panică, căutând alte regiuni unde să-și poată agonisi o existență mai omenească. În primul semestru al primului an de industrializare programatică, din 198.000 de muncitori primiți în lucru au fugit din regiunea Donez, mai curând sau mai târziu, 179.000. atât de mizerabile sunt stările acolo. Câștigarea alimentelor este o adevărată problemă. Și astăzi mai sunt în vigoare bonurile de alimente moștenite din războiu. Nici o breaslă de muncitori manuali sau intelectuali, organe executive, nu este mulțumită cu starea lucrurilor. Pretutindeni bântue anarhia și desorientarea, provocată de măsurile pripite, de dispozițiunile chaotice și neruvoase, în legătură cu faimosul plan industrial. Nu e mirare, că în asemenea condițiuni urrierii sabotează producția unde, când și cum pot! Tărăgănează

condamnați sunt în casa de nebuni ai criminalilor, unul se crede acolo Marconi... altul numai una știe... e nevinovat. Opinia publică de aici are teamă că la mijloc a putut fi și o chestiune de mare nedreptate a justiției de pe atunci, și că s'ar fi împărțit 400 ani închisoare grea... din greșală, ori

Dumnezeu singur știe, ce a fost cum a fost. După douăzeci și ceva de ani se cere revizuirea procesului. Nu are mari șorți de izbândă. Dar peste parafraze mai există o speranță: *clemența Regelui*. Asta se scontează la sigur. Vom vedea.

Latura juridică a acestui proces prezintă un interes superior sentimentului de iertare dorită cu unanimitate de popor; să vedem deci cum vor fi împăcate între ele. Vom reveni.

A. Bihoreanu.

lucrul, distrug instalațiile, căci — cel puțin după sistemul vechiu — în timpul repaosului forțat li se cuvenea salariul. În Rusia Sovietică domnește desorganizarea completă a muncii. Deși s'a investit, enorm de mult, s'au modernizat multe fabrici, s'au luat măsuri drastice, totuși nici astăzi nu se produc mărfuri suficiente și eftine pentru consumul intern. Exportul diferitelor produse pe *prețuri de dumping* este o vânzare forțată, o necesitate și chestie de prestigiu, o încercare de inducere în eroare. Sovietetelor le trebuie valute pentru plata datoriilor externe și pentru propagarea comunismului. Nu din belșugul lor, nu în urma cheltuielilor mici de producție se exportă de ex. grâu! Cum, când ei mor de foame atunci exportă cereale? Scamatoria este evidentă.

Și toate statisticele rusești sunt false!

Așadar, nici planul de industrializare în termen de cinci, nici recenta colectivizare a agriculturii nu va reuși. Aceasta din urmă a dat deja complectamente greș, provocând un chaos și dezastru fără seamăn, care a fost comentat și criticat chiar de ziarul „Pravda”.

Dar ceea ce pe noi ne interesează mai mult, este faptul inexplicabil, că produsele bolșevice găsesc cumpărători chiar în Statele, cari au tot interesul ca regimul bolșevic să nu se consolideze, ci să se prăbușească cât mai curând ca un pericol permanent pentru pacea mondială. Ba mai mult chiar, Statele Unite ale Americii, cari nici n'au recunoscut măcar Sovietele, le acordă credite fantastice pe termene lungi pentru cumpărarea de mașini agricole (2 miliarde de dolari!) și alte produse, altele livrează instalații întregi, oameni de știință și specialitate, material de războiu etc.

Ce să deducem din aceste fapte? Că banul este vagabond și că interesele economice dominează și diriguiesc toate acțiunile omenești, că din acest punct de vedere capitalul trebuie înfierat drept criminal, producător de cataclisme mondiale.

Nu recunoaștem Rusia Sovietică, dar îi furnizăm arme, mașini, tot felul de produse, îi oferim capitaluri și credite, oricâte vrea, ca apoi să vină contra noastră să poată inaugura domnia sângeroasă a bolșevismului, cea mai tristă experiență a tuturor timpurilor! Europa și America să-și dea seama pe cine strâng la pieptul lor și să nu mai sprijinească dănuirea infernului rusesc.

(Va urma).

Pentru abonați.

Am făcut în atâtea rânduri apel către toți abonații noștri de a ne ajuta trimițându-ne acea derizorie sumă de 180 de lei la an, cât face costul abonamentului acestui ziar.

„Chemarea” se sbate cu greutate materiale enorme și neavând resurse financiare de niciari — căci a înțeles să rămână o tribună liberă a generației tinere ardelenesti — își îndreaptă azi cuvântul către aceeași sprijinitori ai noștri de totdeauna, abonații noștri!

De aceea facem azi un ultim apel către toți abonații noștri, rugându-i să ne trimită cât mai grabnic abonamentul care nu e decât 180 lei, astfel în cel mai scurt timp suntem siliți să publicăm pe toți restanțierii noștri!

Cețiți și răspândiți
„CHEMAREA”

